

Molnár Eszter

Szívhangok

Bódi Attila: Ikrek című darabjának ősbemutatójáról

A Gyulai Várszínház nyári műsorában évről évre bukkannak fel olyan darabok, amelyek aktuális, megosztó kérdéseket járnak körbe, kellemes filozofálást vagy éppen heves vitát váltva ki egyes nézőkből az előadás után. A marosvásárhelyiek 2021-ben a demokrácia hanyatlását és a befolyásolható tömegeket ábrázolták *A nép ellenségében*, 2024-ben az Örkény társulata az eutanáziát körbevevő tévhiteket és moralitást mutatta be az *Istenben*. És akkor még nem is beszéltem a 2025-ös *Mit csináljak, hogy jobban érezd magadról*, ami a családon belüli erőszak képies ábrázolásával többeket arra készítetett, hogy felálljanak, és kísétáljanak a Kamarateremből.

Az *Ikrek* (rendező: Árkosi Árpád) is egy ezekhez hasonló irányt vesz, viszont sokkal gyengédebben bánik a nézők érzelmeivel, és metaforikusabban festi le központi témáját, az abortuszt.

Merthogy az abortuszkérdés manapság olyan megkerülhetetlen, mint a politika, sőt, a kettő sokszor hajlamos egybe is fonódni. Kegyetlenség-e az anyáknak a szívhangrendelet? Gyilkosság-e az abortusz vagy a szükséges rossz?

A darab nem ad választ erre a kérdésre, hanem továbbszövi azt, a kálvini teológiai alapokhoz nyúlva: létezhet-e determinizmus, eleve elrendelés, urai vagyunk-e a saját sorsunknak, vagy valami felsőbb erő irányítja azt? A darab írója, Bódi Attila már egy korábbi, szintén a Gyulai Várszínházban játszott darabjában, a *Lázadni veletek akartam*ban is eljátszik ezzel a kérdéssel, tinédzserkorukra visszaemlékező felnőtteken keresztül bemutatva azt. Az *Ikrek* viszont még fiatalabb karaktereket választ főhőséül.

Az *Ikrek*ben ugyanis, ahogy az a címből is következik, egy ikerpár életét kísérjük végig, az első szívdobbanástól, egy különös helyszínen, az anyaméhben. Az ikrek, habár még el sem kezdték igazi életüket, már álmodoznak és terveket szövögetnek, milyen is lesz születés után az életük. A világ megismerése naiv kérdésekkel indul – ki vagyok én, mi vagyok én, hol is vagyok –, de hamar átcsap magas filozófiába – mi köthet minket össze a véren kívül, mit vár el tőlünk a társadalom, dicsőség-e más kárán sikereket elérni?

Kettejük beszélgetéséből megismerhetjük az előttük álló lehetőségeket, végzetüket, amelyet akárhogy is próbálnak elkerülni, jobbá tenni, az oedipuszi, már-már sorstragédiába illő módon visszaüt. Egyikőjük sikeres üzlettulajdonos lesz? Rendben, de akkor amaz meg lecsúszott alkoholista. Fordított esetben, a másik iker befutott író lesz? Jó, de ezt is csak azért érthette el, mert a testvére gyilkosságért ül börtönben, kiváló ihletforrást adva ezzel neki. Alkoholista anya, távolságtartó apa és sziszüphoszi megpróbáltatások – nincs világ, amelyben mind a ketten egyszerre tudnának boldogok lenni és teljes életet élni. Fel is merül a gondolat; mennyivel egyszerűbb lenne, ha csak egyikőjük születne meg.

Az ikrek mindenben különböznek egymástól, amiben csak lehet – amíg az idősebbik (Szilágyi Áron) „gyors szívverésű”, heves és indulatos, addig a fiatalabbik (László Roland) szelídebb,

dadogós, költő-lelkű. Kettejük dinamikája a színpadon nagyon jól működik, hamar megszerettetik magukat a közönséggel, elvégre az első percektől végigkísérhetjük életüket.

A díszlet egyszerű, de sokatmondó, Kiss Beatrix látványtervező munkáját dicséri: fehér kórházi ágy az üres, fekete falak előtt. Két felnőtt férfi, kisbabának öltöztetve (amilyen komolytalannak tűnnek elsőre, annyira komolyan vesszük őket pár perc elteltével, el is felejtve a külsőségeket). Infúzió, vénába kötve, ami így tekerődik, úgy csavaródik, de végső soron összeköti az ikreket, köldökzsinórként.

Fontos beszélni az édesanya figurájáról is. Árkosi Árpád rendező három nőalakot mos egybe egy néma szereplőben, akit Dedovity Tomity Lea formál meg. Egyik jelenetben földöntúli, misztikus lény, aki vészmadárként követi az ikrek sorsát, máskor ápoló, aki fásult monotonitással igazgatja az újra és újra összetekeredő infúziót, vagy éppen az ikrek anyja, aki balettművész szeretne lenni, de a terhessége miatt le kell mondania álmairól.

Belőle következik a darab egyik legnagyobb tragédiája, vagy éppen morális kérdése (ahogy tetszik!), a már fentebb is boncolgatott abortuszkérdés. Az *Ikrek* azok közé a színházi művek közé tartozik, ami nem akar titkolózni, már az első húsz percben, az „anyuka balett-táncos akar lenni” gondolat elhangzása után sejteni lehet, mi lesz a végkifejlete. Mégis, ennek az útnak az elmesélése annyira magával tud ragadni, hogy a zárás, habár készültem rá, mégis szíven ütött.

Az előadás, ennek ellenére, bár könnyen bele tudna abba a hibába esni, hogy állást foglal az abortuszkérdésben, ezzel magára haragítva nézői egyik felét, képes semleges véleményen maradni: az édesanya döntését – az ikrek elvetetését – nem ideológiailag bírálni vagy éppen támogatni. Helyette mindkét út, mindkét döntés következményeivel eljátszik. Visszatér a filozofikus kérdés, ami a testvérek történetét is körbelengte. Urai vagyunk-e saját sorsunknak, vagy a végzetünk előre el van rendelve, mások, esetleg valami felsőbb erő által?

Lehet, több értelme lenne, ha ezt a darabot mutogatnák a kórházakban szívhang helyett.